

Наукові перспективи
Видавнича група

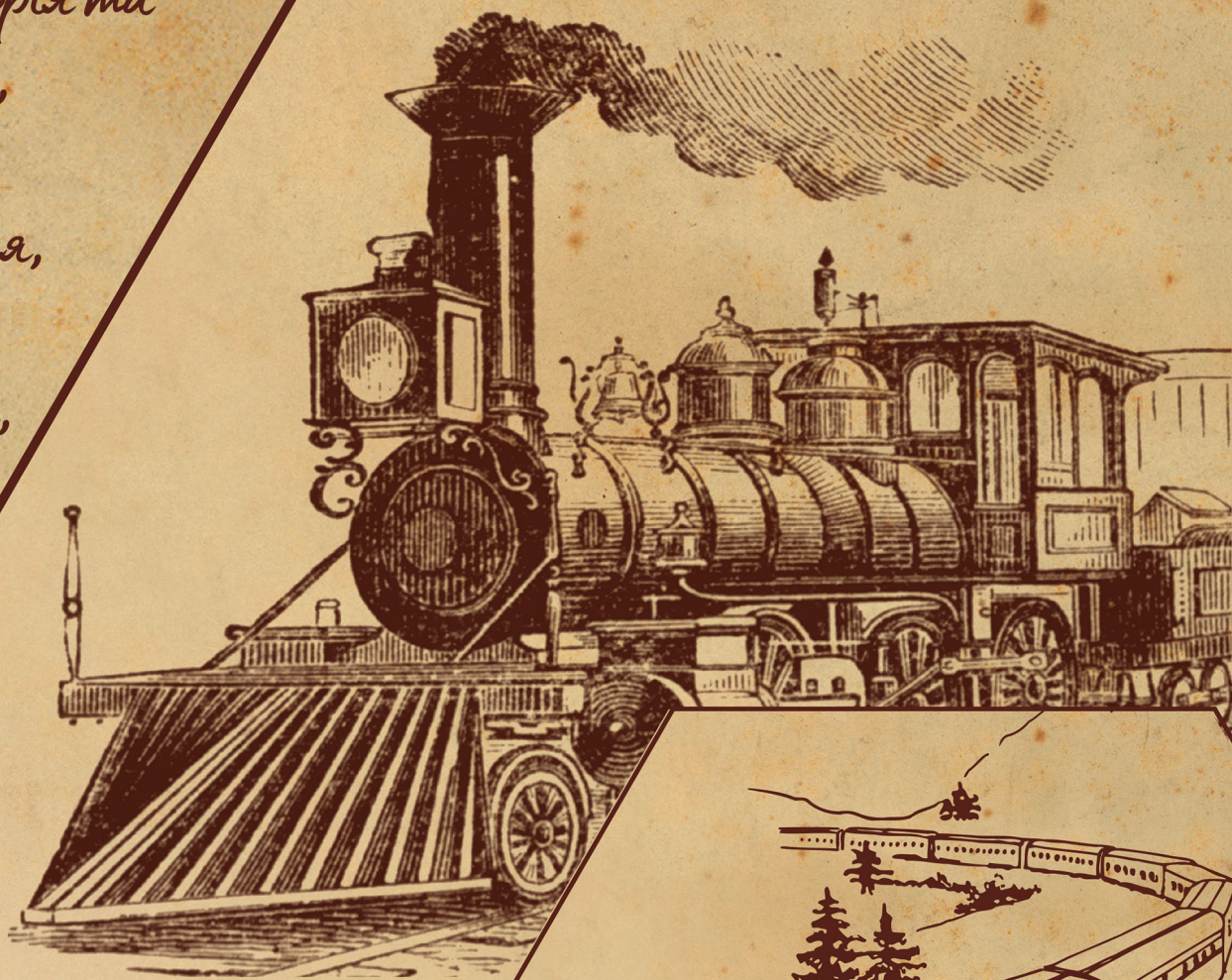

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ У СУЧАСНІЙ
НАУЦІ

№ 7(13)

2023

*Серія: історія та
археологія,
державне
управління,
економіка,
педагогіка,
техніка,
право*

УДК 343.985

[https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-7\(13\)-261-273](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-7(13)-261-273)

Волобоєв Артур Олегович доктор філософії за спеціальністю 081 «Право», завідувач кафедри оперативно-розшукової діяльності та інформаційної безпеки факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції, Донецький державний університет внутрішніх справ, вул. Велика Перспективна, 1, м. Кропивницький, 25000, тел.: (050) 658-92-00, <https://orcid.org/0000-0002-7138-5847>

ТАКТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ОПЕРАТИВНОЇ ЗАКУПКИ ЗА ФАКТОМ НЕЗАКОННОГО ПОВОДЖЕННЯ ЗІ ЗБРОЄЮ ТА БОЙОВИМИ ПРИПАСАМИ¹

Анотація. Процес трансформації чинного кримінального процесуального законодавства визначає його одним з прогресивних галузей права України, що увібрав європейський досвід протидії злочинності та сталий характер української правозастосовної практики. В умовах війни процес трансформації набув більш вагомого значення, зокрема в сфері протидії незаконному обігу об'єктів озброєння.

На сьогодні, виявлення та розкриття фактів незаконного поводження зі зброєю та бойовими припасами вимагає наукового уточнення тактики проведення окремих слідчих (розшукових) дій, а саме оперативної закупки як одного із дієвих способів установлення осіб, що займаються незаконним збутом (розповсюдженням) об'єктів озброєння, а також документування їх злочинної діяльності.

У зв'язку з цим, окреслено проблемно-дискусійні питання тлумачення оперативної закупки. Проаналізовано підходи науковців до розуміння сутності цієї негласної слідчої (розшукової) дії. Визначено притаманні їй ознаки.

У контексті дослідження запропоновано вважати, що оперативна закупка – це негласна слідча (розшукова) дія, що має структурну характеристику тактичної операції щодо придбання або отримання, у тому числі безоплатно, у фізичних та юридичних осіб зброї та бойових припасів, обіг яких обмежений чи заборонений, з метою викриття і документування уповноваженими оперативними підрозділами факту вчинення незаконного поводження з такими об'єктами озброєння та особи, яка його вчинила.

¹ Під зброєю та бойовими припасами автор розуміє лише ручну вогнепальну зброю та бойові припаси до неї. Емпірична база дослідження складається з вивчення матеріалів 125 кримінальних проваджень, пов'язаних із вказаною категорією злочинів.

Окремо визначено тактичні завдання, що вирішуються під час проведення оперативної закупки. Розкрито відповідний алгоритм дій.

Акцентовано, що слідчий відіграє ключову роль у сприянні ефективній реалізації організаційно-підготовчих заходах; складані плану з визначенням окремих тактичних завдань; забезпечує якісну взаємодію з уповноваженими оперативними підрозділами. Проведення оперативної закупки самим слідчим або за його участі в ній тактично є не виправданим.

Ключові слова: негласна слідча (розшукова) дія, контроль, оперативна закупка, незаконне поводження, зброя, бойові припаси.

Voloboiev Arthur Olegovych Doctor of Philosophy in Law (specialization 081), Head of the Department of Operational and Investigative Activities and Information Security at the Faculty of Training Specialists for Criminal Police Units, Donetsk State University of Internal Affairs, Velyka Perspektyvna St., 1, Kropyvnytskyi, 25000, tel.: (050) 65-89-200, <https://orcid.org/0000-0002-7138-5847>.

TACTICAL FEATURES OF OPERATIONAL PROCUREMENT DUE TO ILLEGAL HANDLING OF WEAPONS AND AMMUNITION

Abstract. The process of transforming the current criminal procedural legislation defines it as one of the progressive fields of law in Ukraine, which incorporates European experience in combating crime and the enduring nature of Ukrainian legal practice. In the conditions of war, the transformation process has gained greater significance, particularly in the sphere of combating illegal trafficking of weapons.

Currently, the detection and disclosure of cases involving illegal handling of weapons and ammunition require scientific clarification of tactics for conducting specific investigative (search) actions, specifically operational procurement as an effective method for identifying individuals engaged in illegal trafficking (distribution) of weapons and documenting their criminal activities.

In this regard, problematic and controversial issues regarding the interpretation of operational procurement are outlined. Approaches by scholars to understanding the essence of this covert investigative (search) action are analyzed, and its inherent characteristics are identified.

In the context of the study, it is proposed to consider operational procurement as a covert investigative (search) action that has the structural characteristic of a tactical operation to acquire or obtain, including free of charge, weapons and ammunition from individuals or legal entities, the circulation of which is restricted or prohibited, with the aim of exposing and documenting the fact of illegal handling of such weapons and identifying the person who committed it, by authorized operational units.

Specific tactical tasks solved during the conduct of operational procurement are separately defined, and the corresponding algorithm of actions is disclosed.

It is emphasized that the investigator plays a key role in supporting effective implementation through organizational and preparatory measures; developing a plan with specific tactical tasks; and ensuring quality cooperation with authorized operational units. The involvement of the investigator in conducting operational procurement, either directly or through participation, is tactically unjustified.

Keywords: covert investigative (search) action, control, operational procurement, illegal handling, weapons, ammunition.

Постановка проблеми. В умовах широкомасштабної війни на території незалежної України всі правоохоронні органи переведені на посилений варіант службової діяльності – «військово-поліцейські рейки», виконуючи функції із забезпечення національної безпеки та оборони нашої держави. На сьогодні одним із негативних чинників впливу на національну безпеку є зростання неконтрольованого обігу об'єктів озброєння. Цей факт викликає особливе занепокоєння і відчуття незахищеності у населення, загрожує стабільному устрою держави, зокрема на звільненій (деокупованій) території та на адміністративних межах ведення можливих бойових (воєнних) дій.

На жаль офіційні статистичні дані офісу Генерального прокурора не в повній мірі ілюструють тенденції та масштаби реальної обстановки. І це підтверджується порівнянням кількісних показників злочинів, учинених до і під час дії воєнного стану.

Так, за звітний період 2013-2020 років включно в середньому було зареєстровано близько 6,8 тис. злочинів, пов'язаних із незаконним поводженням з об'єктами озброєння (з них близько 65 % складає досліджувана категорія). У 2022 році цей показник становив 4735, у 2023 році (за шість місяців) – 3241. Як наслідок, за вказані періоди у середньому було вчинено близько 1 тис. кримінальних правопорушень із використанням об'єктів озброєння, а у 2022 та 2023 роках – це 6958 та 13135 відповідно [1]. Тобто, спостерігається безсистемна протидія у сфері незаконного обігу об'єктів озброєння та відсутність з боку правоохоронних органів контролю за розповсюдженням таких об'єктів.

З огляду на це виникла необхідність в науковому уточненні тактики проведення слідчих (розшукових) дій, зокрема оперативної закупки як окремої форми контролю за вчиненням злочину та джерела негласного отримання (збирання) доказів або перевірки вже отриманих доказів за фактом незаконного поводження зі зброєю та бойовими припасами. На нашу думку, оперативна закупка є одним із дієвих способів установлення осіб, що

займаються незаконним збутом (розповсюдженням) об'єктів озброєння, а також документування їх злочинної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тактичні особливості проведення оперативної закупки достатньо повно висвітлені у криміналістичній та спеціальній літературі такими провідними вченими, як: Ю. П. Аленін, Б. І. Бараненко, Б. Т. Безлепкін, М. О. Волошина, В. О. Глушков, Л. В. Багрій-Шахматова, В. В. Дараган, О. Ф. Долженков, С. В. Єськов, В. П. Захаров, О. І. Козаченко, І. П. Козаченко, С. В. Пенкьов, Ю. Ю. Орлов, Е. В. Рижков, В. Г. Самойлов, І. Ф. Хараберюш, І. Р. Шинкаренко, В. І. Янушко та інші. Аналіз наукових доробок свідчить, що більш предметно нормативно-правові та організаційно-тактичні особливості проведення оперативної закупки досліджувались за фактом незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів. Аналогічні теоретико-прикладні питання за фактом незаконного поводження зі зброєю та бойовими припасами розкритті фрагментарно або взагалі не були предметом дисертаційних досліджень, наприклад, Г. О. Бойка, О. М. Вдовіна, В. В. Єфіменка, С. П. Мельниченка, І. Ю. Рагуліна, О. С. Тарасенка та інших. Ураховуючи динаміку соціально-політичних змін, стан правозастосовної практики та потребу в досягненні дієвого результату доцільним є продовжити дослідження і запровадити нові засоби та заходи оперативного реагування на злочинні прояви.

У зв'язку з цим, **мета статті** полягає у висвітленні тактичних особливостей проведення оперативної закупки за фактом незаконного поводження зі зброєю та бойовими припасами.

Виклад основного матеріалу. Основні положення проведення оперативної закупки освітлені в Главі 21 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України), закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні, затвердженої міжвідомчим наказом від 16.11.2012 № 114/1042/516/1199/936/1687/5 (далі – Інструкція), а також регламентовані Конституцією України, Кримінальним кодексом України, законом України «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними», Конвенцією ООН проти транснаціональної організованої злочинності, Митним кодексом України тощо.

За результатами аналізу вказаних нормативно-правових актів встановлено, що відсутнє єдине розуміння змісту оперативної закупки. Так, відповідно до ст. 271 КПК України [2], оперативна закупка є окремою формою контролю за вчиненням злочину, механізм реалізації якої передбачає

імперативну вимогу щодо прийняття відповідного процесуального рішення прокурором при наявності достатніх підстав, що готується вчинення або вчиняється тяжкий чи особливо тяжкий злочин.

В Інструкції законодавцем передбачена оперативна закупка як імітація придбання або отримання, у тому числі безоплатно, у фізичних або юридичних осіб незалежно від форм власності товару, обіг якого обмежений чи заборонений чинним законодавством, з метою викриття і документування факту вчинення злочину та особи, яка його вчинила [3]. За змістом закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» закріплено лише право оперативних підрозділів впровадити таку дію з метою виявлення і документування фактів протиправних діянь [4]. Аналогічні норми містяться в проекті закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» від 16.07.2009 № 2134.

Закон України «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними» [5] розкриває зміст оперативної закупки як операцію щодо придбання наркотичних засобів, психотропних речовин або прекурсорів задля одержання доказів кримінально-протиправної діяльності, пов'язаної з незаконним обігом наркотичних засобів.

На нашу думку, неоднозначність запропонованих законодавчих формулювань призводить до варіативності тлумачення такої дії та відмінного розуміння її сутності серед наукової спільноти.

Так, А. П. Кіцула, О. О. Погрібний та М. О. Сергатий визначають оперативну закупку як законодавчо та нормативно врегульовану таємну операцію, пов'язану з проведенням комплексу оперативно-розшукових заходів із придбання товарів, обмежених або заборонених в цивільному обігу, суб'єктами оперативно-розшукової діяльності за кошти оперативного підрозділу з метою виявлення, попередження, припинення й документування злочинних дій в кримінальних провадженнях [6, С. 140].

І. І. Мусієнка, З. Р. Сулейманова та І. Р. Шинкаренка вважають, що оперативна закупка відноситься до методів оперативно-розшукової діяльності та має свою процесуальну самостійність [7]. Схожу думку висловив О. Ф. Волинський [8, С. 167], а В. В. Комашко обмежився дослідженням законодавчого тлумачення.

С. П. Яковлев на відміну від попередників вважає, що поняття «оперативна закупка» тотожне поняттю «перевірочна закупка» під час якої допускається оплатне придбання товарів, предметів, цінностей тощо, вільна реалізація та обіг яких заборонений або обмежений, із метою виявлення, попередження, припинення і розкриття злочинів [9, С. 28].

Перевірочна закупка – пише Ю. П. Дубягін, являє собою оплатне придбання товарів чи предметів з відома і під оперативним контролем уповноваженого державного органу, із метою отримання та фіксації ознак злочинної діяльності, а також вирішення інших завдань оперативно-розшукової діяльності [8, С. 169]. Наприклад, «... ведення та оформлення фінансової, господарської або підприємницької діяльності, виявлення фактів приховування реального доходу від сплати податків, заниження якості товарів, необґрунтованого завищення цін, незаконної реалізації продукції, обіг якої обмежений або заборонений» [9, С. 29].

Отже, із наведеного розуміємо, що означення та розуміння сутності оперативної закупки полягає у:

- визначенні мети її проведення;
- виокремлені єдиного системно-діяльності підходу оперативних підрозділів та інших уповноважених осіб під час її проведення;
- ідентифікації предмету (товару) та встановлені особи-продавця, як об'єкта пізнання.

Вважаємо, що оперативна закупка, як складний та багатокомпонентний тактичний захід безумовно має походження з теорії оперативно-розшукової діяльності, проте у процесі трансформування кримінального процесуального законодавства набув «нової» (процесуальної) природи як негласна слідча (розшукова) дія (далі – НСРД), позбавивши оперативні підрозділи самостійності.

Оперативна закупка як форма контролю за вчиненням злочину проводиться оперативним підрозділом тільки за рішенням прокурора та за наявності відповідного доручення у межах, визначених у ньому завдань та у спільній взаємодії зі слідчим. Законодавець не встановляє вимогу щодо обсягу оперативної закупки і тому, в залежності від поставленого завдання, мова може йти про придбання як одного предмета, речі чи частини речовини, матеріалу, які можуть бути необхідними для аналізу, перевірки, випробування, так і великої кількості товару (партії), здійснення гуртової закупки. Закупки такого товару (обмеженого чи забороненого в цивільному обігу) можуть бути здійсненні й особою, яка діє на основі конфіденційного співробітництва під безпосереднім контролем уповноваженого оперативного підрозділу. Здійснення закупки слідчим і навіть за його участі в ній тактично є не виправданим.

У контексті нашого дослідження оперативна закупка – це негласна слідча (розшукова) дія, що має структурну характеристику тактичної операції щодо придбання або отримання, у тому числі безоплатно, у фізичних та юридичних осіб зброї та бойових припасів, обіг яких обмежений чи заборонений, з метою викриття і документування уповноваженими

оперативними підрозділами факту вчинення незаконного поводження з такими об'єктами озброєння та особи, яка його вчинила.

Слід зазначити, що перелік видів майна, що не можуть перебувати у власності громадян, громадських об'єднань, міжнародних організацій та юридичних осіб інших держав на території України затверджений постановою Верховної Ради України від 17.06.1992 № 2741-ХІІ.

Системний аналіз матеріалів кримінальних проваджень свідчить, що місцем проведення оперативної закупки за фактом незаконного поводження зі зброєю та бойовими припасами, насамперед, є вулиця (58,2 %); парк, сквер, спортивний майданчик, поштове відділення (15,8 %); салон транспортного засобу (12 %); місце мешкання підозрюваної особи (8 %); місце мешкання знайомих осіб (5 %). У поодиноких випадках, збут (закупка) здійснювався через мережу Інтернет.

Попереднім джерелом придбання є привласнення знайдених об'єктів озброєння (41,56 %), отримання їх безкоштовно (5,19 %), отримання як подарунків (26 %), отримання в спадок (2,6 %), купівля в осіб, які здійснювали незаконний продаж (25,97 %), виготовлення саморобним способом (1,3 %) або після їх ремонту (1,3 %). У 19,48 % випадків така інформація не була встановлена.

Під час проведення оперативної закупки за фактом незаконного поводження зі зброєю та бойовими припасами вирішуються такі завдання:

- перевірка інформації щодо реальності існування факту незаконного поводження зі зброєю та бойовими припасами;
- отримання зразка об'єкта озброєння для дослідження та прийняття рішення щодо доцільності проведення інших оперативно-розшукових заходів, слідчих (розшукових) і процесуальних дій та/або прийняття процесуальних рішень;
- встановлення ступеня суспільної небезпеки злочинних намірів особи (осіб) та ролі участі кожного із них;
- документування фактів кримінально-протиправної діяльності з метою їх подальшого використання у кримінальному судочинстві.

Логічною підставою для проведення оперативної закупки є слідча (інколи її різновид – розшукова) версія, сформована у ході збирання орієнтуючої інформації, яка містить відомості:

- про особу-продавця: його соціально-демографічні, психологічні ознаки, характер, спосіб життя, схильності, звички, зв'язки, поставлену мету та ідентифікаційні ознаки технічних засобів, якими користується;
- про особу-закупника: його соціально-демографічні, психологічні ознаки, характер, спосіб життя, схильності, звички, зв'язки (зокрема з особою-продавцем), наявність залежності від правоохоронних органів, ідентифікаційні ознаки технічних засобів, якими користується;

– про об'єкти передачі: їхні основні зовнішні ознаки та особливості, кількість.

На нашу думку, збирання орієнтуючої інформації – одна з важливих умов досягнення успіху під час проведення оперативної закупки, оскільки дає можливість отримати різнопланові відомості, при оцінці яких обґрунтовується необхідність проведення цієї НСРД та визначаються оперативно-тактичні компоненти.

Крім того, серед організаційно-підготовчих заходів має місце: прийняття рішення про проведення оперативної закупки; планування та визначення часу її проведення; створення оптимальних умов; визначення та підготовка необхідних науково-технічних та імітаційних (несправжніх) засобів; вирішення питання про залучення осіб до конфіденційного співробітництва; визначення обов'язків та необхідних учасників; визначення способу фіксації ходу та результатів НСРД; розробка заходів, що передбачають дії учасників НСРД у випадках виникнення непередбачуваних ситуацій або ускладнень; забезпечення їхньої безпеки; складання плану, у тому числі прийняття (ухвалення) рішення стосовно впровадження інших НСРД (як правило, пов'язаних із втручанням у приватне спілкування); проведення інструктивної наради.

Слід зазначити, проведення оперативної закупки можливо тільки під час здійснення досудового розслідування [10]. У невідкладних випадках, передбачених ст. 250 КПК України, оперативна закупка може бути розпочата за постановою прокурора в комбінації з іншими НСРД, як спостереження за особою, річчю або місцем, установлення місцезнаходження радіобладнання (радіоелектронного засобу) та зняття інформації з електронних інформаційних систем або її частини, доступ до яких не обмежується її власником, володільцем або утримувачем або не пов'язаний з подоланням системи логічного захисту. Тут оперативна закупка розпочинається відразу з основної стадії, де системно-структурні елементи підготовчої діяльності реалізуються з урахування сформованої ситуації. Інші НСРД легалізуються відповідно до вимог КПК України.

Оперативна закупка не проводиться, якщо внаслідок її реалізації неможливо повністю запобігти: посягання на життя або заповідянню особі (особам) тяжких тілесних ушкоджень; поширенню речовин, небезпечних для життя багатьох людей; втечі осіб, які вчили тяжкий або особливо тяжкий злочин; екологічній або техногенній катастрофі [2].

Під час підготовки та проведення цієї тактичної операції забороняється провокувати (підбурювати) особу на вчинення злочину з метою його подальшого викриття, допомагаючи особі вчинити злочин, який вона би не вчинила, як би уповноважені оперативні підрозділи та/або інші уповноважені

особи цьому не сприяли, або з цією самою метою впливати на її поведінку насильством, погрозами, шантажем [2].

Сам факт участі (безпосередньо або опосередковано) в готуванні або вчиненні незаконного збуту зброї та бойових припасів повинен бути задокументований уповноваженими оперативними підрозділами з можливістю його перевірки судом у судовому провадженні. Відсутність об'єктивних даних, які би свідчили про вчинення або готування до вчинення злочину, пов'язаного з обігом об'єктів озброєння до моменту проведення оперативної закупки та встановлення факту ініціювання збуту особами, залученими до проведення такої операції, як правило, свідчить про наявність провокації у діях правоохоронних органів.

Крім того, наявність факту залежності особи, яка діє на конфіденційній основі від працівників правоохоронних органів (зокрема, причетність до вчинення іншого кримінального правопорушення) також містить ознаки провокації [11, С. 55].

Слід зазначити, що законодавцем не передбачена імперативна вимога щодо отримання заяви про добровільну участь особи-закупника у проведенні оперативної закупки. Сам факт участі такої особи, який він підтвердить у суді, є свідченням про його добровільну згоду. Проте, вважаємо доцільним відібрати таку заяву, оскільки з процесуальної точки зору вона є підґрунтям для прийняття відповідного рішення – постанови про залучення іншої особи до участі у проведенні НСРД.

Стосовно вибору та використання несправжніх (імітаційних) засобів, то у разі відсутності потреби у їх виготовленні, немає й потреби у складанні відповідного протоколу. Водночас відсутність документального підтвердження походження речових доказів, отриманих за результатами проведення НСРД, тягне за собою недопустимість таких речових доказів та похідних від них документів. Тобто, якщо є необхідність використати грошові кошти, то їх отримують в бухгалтерії СБУ та/або МВС України. Їх отримання і використання здійснюється у відповідності з відомчими нормативними актами, а корінець платіжного доручення (акт прийому/передачі) долучається до матеріалів кримінального провадження [11, С. 28]. Такі грошові кошти попередньо оглядаються, фіксуються їх ідентифікаційні ознаки (номер, серія, номінал), здійснюється маркування – зняття копій або за допомогою люмінесцентних засобів. Якщо відсутня об'єктивна можливість отримати та використати грошові кошти, то використовуються несправжні (імітаційні) засоби, що за зовнішніми ознаками схожі на справжні грошові кошти. У такому випадку обов'язково складається протокол за вимогами ст.ст. 104-106, 273 КПК України.

Центральною ланкою в проведенні оперативної закупки є комплекс таких дій (заходів): непомітне прибуття учасників; оперативне обстеження прилеглої території; виставлення постів (групи-перехвату); додержання заходів безпеки; застосування технічних засобів аудіо-, відеофіксування. Грошові кошти та/або інше майно як предмет злочину попередньо видаються особі-закупнику, на яку також встановлюється технічні засоби аудіо-, відеофіксування.

У залежності від сформованої ситуації вирішується питання щодо проведення «пробної» оперативної закупки або затримання особи-продавця «на гарячому». Важливо щоб дії останнього були самостійними, спрямованими на досягнення поставленої мети – розпорядитися на власний розсуд об'єктами озброєння або без одержання матеріальної вигоди, або з отриманням одноразової винагороди чи системного доходу. У процесі вчинення злочину така особа, як правило, здійснює переміщення об'єктів озброєння до обумовленого місця, виконує домовленості (передачу чи збут), оцінює рівень таємності своїх дій, вживає заходи конспірації, переконується в досягненні чи недосягненні поставленої мети.

Тобто, під час проведення оперативної закупки реалізується оперативний задум щодо здійснення дії, спрямованих на отримання необхідного результату – збувальнику передають гроші (або їх еквівалент у вигляді іншого майна), а натомість отримується товар (предмети зовнішньо сході на об'єкти озброєння), що купується. Заклучний етап може мати два варіанти.

У разі проведення «пробної» оперативної закупки затримання не передбачено. Здійснюється основний етап НСРД, хід і результати якої відображаються в протоколі та в додатках до нього з подальшою передачею прокуророві (процесуальному керівнику) в порядку, передбаченому ст. 252 КПК України.

У разі затримання особи-продавця «на гарячому», то за його участі здійснюється відкрита фіксація контролю за вчиненням злочину, складається відповідний протокол та протокол затримання такої особи. Описова частина цього протоколу має містити: відомості про конкретні підстави затримання (із зазначенням обставин та факту), ознайомлення особи з правами та обов'язками підозрюваного, результати його особистого обшуку, перелік вилучених предметів. У протоколі відкритої фіксації описується обстановка, прилегла території вчинення злочину, результати НСРД – огляд та вилучення придбаного об'єкту, предмету передачі (грошових коштів або їх еквівалент у вигляді іншого майна) в ультрафіолетових променях (якщо попередньо ідентифікований таким способом), фіксується місце та колір світіння на тілі та одязі особи-продавця та особи-закупника. Потім здійснюється окремо

контрольні змиви з їх правої та лівої руки, інших місць; проводиться зріз нігтьових пластин.

Придбаний товар (предмет зовні схожий на об'єкти озброєння), предмет передачі та інші речі упаковуються окремо та у спосіб, що виключає можливість їх псування, знищення або підміни, про що зазначається в протоколі.

Як правило, надалі приймається рішення про проведення інших дій: опитування (допит) учасників оперативної закупки; детальний огляд та ідентифікація вилучених об'єктів; складання протоколів про результати проведення НСРД, пов'язаних із втручанням у приватне спілкування, та додатків до них; обрання запобіжного заходу; здійснення тимчасово доступу до документів; призначення судових експертиз, в яких виникла необхідність, тощо.

Висновки. Отже, можна констатувати, що в законодавстві спостерігається неоднозначність тлумачення сутності, змісту, мети та визначення оперативної закупки, що призводить до поширення проблемних питань з вибору тактики її проведення.

На сьогодні залишаються недостатньо дослідженим теоретико-прикладні питання стосовно тактичних особливостей проведення оперативної закупки за фактом незаконного поводження зі зброєю та бойовими припасами.

На нашу думку, оперативна закупка за фактом незаконного поводження зі зброєю та бойовими припасами – це негласна слідча (розшукова) дія, що має структурну характеристику тактичної операції щодо придбання або отримання, у тому числі безоплатно, у фізичних та юридичних осіб зброї та бойових припасів, обіг яких обмежений чи заборонений, з метою викриття і документування уповноваженими оперативними підрозділами факту вчинення незаконного поводження з такими об'єктами озброєння та особи, яка його вчинила.

Вважаємо, що проведення такої НСРД слідчим або за його участі в ній тактично є не виправданим. Ключова роль слідчого у такій дії – сприяти ефективній реалізації організаційно-підготовчих заходів; скласти план з визначенням окремих тактичних завдань; забезпечити якісну взаємодію з уповноваженими оперативними підрозділами.

Проведення оперативної закупки за фактом незаконного поводження зі зброєю та бойовими припасами здійснюється тільки відповідно до вимог чинного законодавства, а саме під час досудового розслідування, після внесення відомостей до Єдиного реєстру.

Тактика проведення оперативної закупки ґрунтується на сформованій ситуації (інформаційні складовій) та потребує подальшого наукового уточнення з урахування етапів її проведення, а саме доцільно: конкретизувати

окремі тактичні завдання; особливості взаємодії уповноваженого оперативного підрозділу зі слідчим та іншими особами; визначити ситуації в залежності від поставленої мети та способу передачі чи збуту об'єктів озброєння; алгоритм дій учасників НСРД на кожному етапі її реалізації.

Література:

1. Статистика про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування. *Офіс Генерального прокурора*. URL: <https://new.gp.gov.ua/ua/posts/statistika>.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України. *Вебсайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.
3. Інструкція про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні : Наказ Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 16.11.2012 № 114/1042/516/1199/936/1687/5. *Вебсайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0114900-12#Text>.
4. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18.12.1992 № 2135-ХІІ. *Вебсайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text>.
5. Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними : Закон України від 15.02.1995 № 62/95-ВР. *Вебсайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/62/95-%D0%B2%D1%80#Text>.
6. Головін Д. В. Особливості проведення оперативної закупки наркотичних засобів і психотропних речовин. *Південноукраїнський правовий часопис. Організаційно-правові аспекти досудового розслідування*. № 2. Одеса, 2021. С. 138–143.
7. Сулейман Р. В. Процесуальні підстави проведення контролю за вчиненням злочину та прийняття відповідного рішення про його здійснення. *Інформаційний портал Юридична лінія*. URL: <http://www.lex-line.com.ua/>.
8. Білінчак О. А. Основи оперативно-розшукової діяльності : підручник. Київ: НА СБ України, 2014. 322 с.
9. Комашко В. В. Правові та організаційні основи контролю за вчиненням злочину : дис. ... к.ю.н. / В. В. Комашко. Одеса, 2016. 226 с.
10. Оперативна закупка наркотичних засобів без внесення відомостей до ЄРДР. *Юридичний інтернет ресурс*. URL: https://protocol.ua/ua/operativna_zakupka_narkotichnih_zasobiv_bez_vnesennya_vidomostey_do_erdr/.
11. Узагальнення практики суду касаційної інстанції з питань проведення та оцінювання результатів НС(Р)Д у кримінальному провадженні. Київ, 2021. 71 с.

References:

1. Statystyka pro zareiestrovani kryminalni pravoporushennia ta rezultaty yikh dosudovoho rozsliduvannia [Statistics on registered criminal offenses and the results of their pretrial investigation]. *Ofis Heneralnoho prokurora – Prosecutor General's Office*. URL: <https://new.gp.gov.ua/ua/posts/statistika> [in Ukrainian].
2. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy [Criminal Procedure Code of Ukraine]. *Vebsait Verkhovnoi Rady Ukrainy – Website of the Verkhovna Rada of Ukraine*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> [in Ukrainian].